

Een uitzondering voor Nederland?

Korte omschrijving

Leerlingen vullen gezamenlijk het interactieve online krachtenveld EU in (eventueel eerst individueel) en ontdekken dat Europese wetten en regels tot stand komen door besluiten waar de Europese landen én de Europese volksvertegenwoordigers achter staan.

Vervolgens speel jij als docent samen met 4 leerlingen klassikaal een mini-rollenspel over de uitzonderingspositie die Nederland wil behouden rondom mestregels van de Europese Unie. Klassikaal wordt nabesproken wat verschillende belangen kunnen zijn als een land een uitzonderingspositie wil en wat logische uitkomsten kunnen zijn van een dergelijk verzoek.

Tot slot beredeneren leerlingen individueel hoe een verzoek van Nederland tot een uitzonderingspositie op het thema migratie ontvangen zou worden door andere Europese actoren. Ze doen dit door een beschouwing te schrijven. Hoe schatten zij de kansen in voor een 'opt-out' voor Nederland als er een nieuw Europees verdrag komt?

Leerdoelen

- Leerlingen weten wie beslissen over Europese regels en wetten.
- Leerlingen begrijpen dat de EU een samenwerkingsverband is waar samen regels en wetten worden afgesproken, waardoor steun voor het toestaan van uitzonderingen niet vanzelfsprekend is.
- Leerlingen kunnen vanuit het perspectief van verschillende Europese actoren beredeneren hoe een verzoek tot een uitzondering van Nederland voor bepaalde Europese regels op het gebied van migratie ontvangen kan worden.

Benodigheden

- PowerPoint
- Eventueel: [Werkblad Krachtenveld EU A4](#) (1 per leerling)
- [Online krachtenveld EU](https://tools.prodemos.nl/krachtenveld) (tools.prodemos.nl/krachtenveld)
- Rolomschrijvingen casus mest
- A4 met krachtenartikelen over migratie (1 dubbelzijdig A4 per leerling)
- Individueel: computer of papier (voor schrijven beschouwing)

Duur

50 - 120 minuten

Tip: het schrijven van de beschouwing kan ook als huiswerkopdracht worden meegegeven.

Doelgroep

Vwo

Bronnen

Boon, F. – NRC (18 oktober 2024): *Gigantische ‘mestzakken’ als noodoplossing voor het mestoverschot: ‘Sommige boeren tikten ze af met een iDEAL-betaling.’*

<https://www.nrc.nl/nieuws/2024/10/17/gigantische-mestzakken-als-noodoplossing-voor-het-mestoverschot-sommige-boeren-tikten-ze-af-met-een-idealbetaling-a4869730>

König, E. - NRC (7 november 2024): *Bij ieder landbouwdebat wordt duidelijker dat Nederland afstevent op een pijnlijke sanering onder veehouders.* <https://www.nrc.nl/nieuws/2024/11/07/ieder-landbouwdebat-wordt-duidelijker-dat-nederland-afstevent-op-een-pijnlijke-sanering-onder-veehouders-a4872278>

Kort, G. - Europa Decentraal (zonder datum): *Uitvoering van de Nitraatrichtlijn laat volgens de Europese Commissie te wensen over, zeker in Nederland.* <https://europadecentraal.nl/uitvoering-van-de-nitraatrichtlijn-laat-volgens-de-europese-commissie-te-wensen-over-zeker-in-nederland/>

NOS (13 juni 2024): *Hongarije krijgt 200 miljoen euro boete voor schenden Europese migratieregels.* <https://nos.nl/artikel/2524404-hongarije-krijgt-200-miljoen-euro-boete-voor-schenden-europese-migratieregels>

NOS (19 september 2024): *Nederland informeert EU over ‘opt-out’-plannen, “iets van de lange adem.”* <https://nos.nl/artikel/2537599-nederland-informeert-eu-over-opt-out-plannen-iets-van-de-lange-adem>

NOS (10 oktober 2024): *EU-asielministers: opt-out Nederland slecht plan, juist samen optrekken.* <https://nos.nl/artikel/2540315-eu-asielministers-opt-out-nederland-slecht-plan-juist-samen-optrekken>

Roos, I - NRC (18 oktober 2024): *Eerste groep migranten mag niet in Albanië blijven, oordeelt Italiaanse rechtbank.* <https://www.nrc.nl/nieuws/2024/10/18/eerste-groep-migranten-mag-niet-in-albanie-blijven-oordeelt-italiaanse-rechtbank-a4869867>

RTL Nieuws (16 oktober 2024): *Opt-out briefje Faber ging expres naar 'verkeerde adres', zegt premier Schoof*. [Opt-out briefje Faber ging expres naar 'verkeerde adres', zegt premier Schoof](#)

Rutten, B., & Rutten, B - NOS (20 november 2024): *Spanje wil juist wél immigranten, hoe zit dat?* <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2545261-spanje-wil-juist-wel-immigranten-hoe-zit-dat>

Slobbe, D. - Europa Decentraal (zonder datum): *Uitzonderingspositie voor boeren ingetrokken door Europese Commissie*. <https://europadecentraal.nl/nieuws/uitzonderingspositie-voor-boeren-ingetrokken-door-europese-commissie/>

VCM (17 september 2023): *Mestsector op zoek naar alternatieve mestopslag door nat voorjaar en derogatie*. [Mestsector op zoek naar alternatieve mestopslag door nat voorjaar en derogatie - VCM vzw](#) (Belgische website)

Stap voor stap

Deel 1: Opstart en introductie (10 minuten)

1. Introduceer het onderwerp van deze les.

Leg uit dat deze les gaat over de Europese Unie in relatie tot wensen en plannen van de Nederlandse regering. De laatste tijd horen we namelijk geregeld in het nieuws dat een Nederlandse minister naar Brussel wil gaan om een uitzondering voor Nederland te bepleiten.

2. Kennen de leerlingen twee recente voorbeelden? Toon eventueel de foto's meteen om de vraag iets te versimpelen.

Antwoord: minister Wiersma van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur om een uitzondering te vragen op de mestregels die gelden in heel de Europese Unie.¹ En minister Faber van Asiel en Migratie om een opt-out te vragen voor Nederland voor bepaalde Europese regels op het gebied van migratie.

¹ Preciezer geformuleerd wordt de **derogatie** (uitzondering) op de nitraatrichtlijn waardoor Nederland meer mest uit mocht rijden dan Europees vastgesteld, afgebouwd. (Bron: <https://europadecentraal.nl/nieuws/uitzonderingspositie-voor-boeren-ingetrokken-door-europese-commissie/>).

Leg uit dat er ook nu al EU-lidstaten zijn die beschikken over zogenaamde opt-outs. Met dit middel kan een lidstaat die aan een bepaald gebied van het EU-beleid niet wil deelnemen, uitstappen om zo een algemene impasse te vermijden.

Eventueel kun je enkele voorbeelden noemen, zoals:

- Akkoord van Schengen: Ierland. Ierland heeft vóór ratificatie van het Verdrag van Maastricht bedongen dat ze geen deel uitmaakt van de Schengenzone. Ze handhaven nog altijd hun eigen visumbeleid, dat wel sterk lijkt op het Schengenbeleid.
- Economische en monetaire unie: Denemarken. Denemarken en het Verenigd Koninkrijk bedongen bij de totstandkoming van het Verdrag van Maastricht dat ze niet verplicht zijn om de Euro in te voeren. Ook nu betalen Denen nog met de Deense Kroon en wordt de wisselkoers door de nationale bank vastgesteld.
- Ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid: Denemarken en Ierland. Met de invoering van Schengen ontstond er de angst dat het wegvallen van grenzen zou zorgen voor grensoverschrijdende criminaliteit. Om die reden zijn er met het Verdrag van Maastricht verschillende wetten ingevoerd over uitlevering van criminelen, immigratie en politiesamenwerking.
Denemarken heeft hierbij een harde opt-out en kan daarom een strenger asielbeleid voeren dan andere lidstaten. Echter is deze ruimte begrensd door verplichtingen uit andere verdragen, zoals het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, waaraan deelname verplicht is voor elke EU-lidstaat, het VN Vluchtelingenverdrag en de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens.
- Handvest van de grondrechten van de Europese Unie: Polen. Het Handvest beschrijft de rechten en vrijheden van alle inwoners van de Europese Unie. De opt-out voor Polen, bedongen in een aanvullend protocol bij het verdrag van Lissabon, heeft ervoor gezorgd dat het Europees Gerechtshof niet mag bepalen of Poolse wetten of regels in strijd zijn met de grondrechten, vrijheden en beginselen die in het Handvest staan. Het initiatief kwam van een voormalige, conservatieve premier van Polen. Hij en zijn partij waren tegen gelijke behandeling van homoseksuele stellen en tegen het recht op abortus.

3. Deel de opbouw van de les.

Om in te schatten hoe groot de kans is dat deze verzoeken door de EU worden geaccepteerd, is het goed om eerst te begrijpen hoe wet- en regelgeving in de Europese Unie tot stand komt. Daar gaan jullie het daarom eerst over hebben. Vervolgens gaan jullie kijken hoe het werkt als een land een uitzondering wil en welke belangen kunnen spelen. Tot slot zal je de (huiswerk)opdracht uitleggen, namelijk het schrijven van een beschouwing. Wijs de leerlingen dus op het belang goed op te letten, met het oog op de schrijfopdracht.

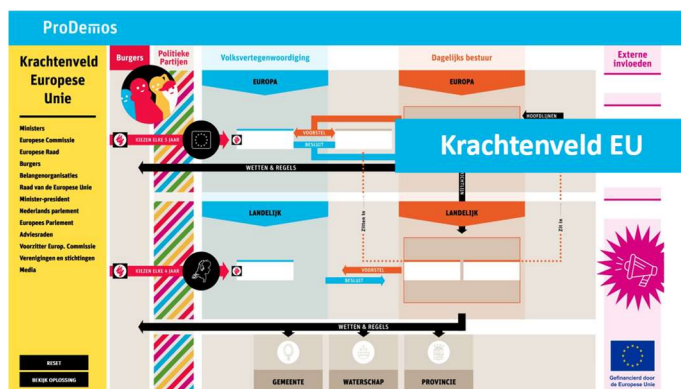
ProDemos

Opbouw les

- Wet- en regelgeving in de EU
- Mogelijkheden voor uitzonderingen. Casus mest.
- Uitleg opdracht: beschouwing schrijven

Deel 2: Wie beslissen in de EU? (15 minuten)

1. Haal voorkennis op met de leerlingen over wat ze al weten over de besluitvorming in de Europese Unie.
2. Vul gezamenlijk digitaal het [krachtenveld Europese Unie](#) in.

Tip: Vul zelf als eerste (of vooraf) de 5 begrippen in van 'externe invloeden'. Dit zijn, in willekeurige volgorde: burgers, belangenorganisaties, adviesraden, verenigingen en stichtingen en media. Zo kun je snel tot de kern komen.

Tip: Besteed in ieder geval aandacht aan de volgende pijlen:

- pijl van de burgers die de leden van het Europees Parlement kiezen
- stippelijntje van de minister-president die in de Europese Raad zit
- stippelijntje van de ministers die in de (verschillende samenstellingen van de) Raad van de Europese Unie zitten.

Tip: Als je de tijd hebt en de werking van de EU nieuw is voor de leerlingen, kun je de leerlingen eerst in tweetallen met een werkblad laten puzzelen om de begrippen op de juiste plek te zetten. Print dan voor elke leerling of voor elk duo een leeg krachtenveld uit en toon de begrippen op een PowerPoint. Je vindt de materialen hiervoor in onze database:

<https://lesmateriaal.prodemos.nl/leren/krachtenveld-europese-unie/>

3. Concludeer dat de EU geen regels aan ons oplegt zonder dat we daar invloed op hebben, maar dat wij deel zijn van de EU. Twee organen beslissen over voorstellen in de EU: het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie. Nederland heeft invloed in beide organen: Nederlandse kiezers kiezen leden in het Europees Parlement, en ministers uit het Nederlandse kabinet vertegenwoordigen Nederland in de Raad van de Europese Unie. Onze minister-president zit in de Europese Raad; daar beslist hij samen met de andere EU-regeringsleiders over de grote lijnen en de prioriteiten van de EU. Ook wanneer de wens er is om bepaalde regels of wetgeving te stoppen of te wijzigen, kan de Europese Raad invloed uitoefenen door deze kwestie op de agenda te zetten. Dit kan dan leiden tot nieuwe voorstellen van de Europese Commissie, die vervolgens weer door de Raad van de Europese Unie en het Europees Parlement moeten worden goedgekeurd.

Deel 3: verschillende belangen in de EU (15 minuten)

1. In de introductie hadden we het al kort over minister Wiersma die namens Nederland een uitzondering wil op de Europese mestregels. Geef aan de hand van de twee dia's iets meer uitleg over de casus door de teksten op de dia voor te lezen.

ProDemos

Casus mest

'Nederlandse boeren hebben van Europa sinds 2006 meer mest mogen uitrijden, omdat hier veel grasland is dat stikstof goed kan opnemen. Maar al die mest heeft geleid tot stikstof-, bodem- en waterproblemen, en daarom wordt die uitzondering tussen 2023 en 2026 teruggedraaid. Het betekent dat boeren straks zo'n 30 procent minder dierlijke mest kwijt kunnen – los van kunstmest.' (NRC, 7 november 2024)

ProDemos

Als we doorgaan op dezelfde weg, zitten de boeren in Nederland volgend jaar met zo'n tweehonderdduizend vrachtwagens aan overtollige mest, schetste CDA'er Eline Vedder donderdag in de Tweede Kamer. Het jaar daarop, 2026, kunnen daar nog eens vierhonderdduizend vrachtwagens bijkomen. Waar moet die mest heen?

NRC, 7 november 2024

Casus mest

2. Om te kijken hoe dit werkt, zoek je 4 vrijwilligers voor een mini-debatje/rollenspel. Jullie spelen een paar rollen binnen een vergadering van de 'Nitrates Committee'.² In deze commissie worden belangrijke kwesties besproken, zoals verzoeken om uitzonderingen, voordat ze worden voorgelegd aan de Raad van de Europese Unie. De Raad, bestaande uit ministers van de

² Oftewel in het Nederlands: 'Comité voor de aanpassing aan de wetenschappelijke en technische vooruitgang en de tenuitvoerlegging van de richtlijn inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen'!

lidstaten, neemt uiteindelijk de beslissingen over dergelijke verzoeken. Zij beslissen dus ook over het verzoek van Nederland voor een nieuwe mestuitzondering.

3. Plaats vooraan in de klas 4 stoelen voor de vrijwilligers en vraag de leerlingen hier te gaan zitten. Zelf speel je als docent ook een rol, namelijk die van Eurocommissaris van Milieu, en tevens van voorzitter van de nitraatcommissie.

Achtergrondinformatie: De vergaderingen van de nitraatcommissie worden in het echt voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Europese Commissie, meestal de Eurocommissaris voor Milieu of een andere relevante functionaris binnen de Commissie.

Nitrates Committee (Directive 91/676/EEC) 98th Committee meeting

9 September 2024
Brussels
Albert Borschette Conference Centre, rue Froissart 36, 1040 Brussels

13:00 – 15:30

Agenda

4. Geef de 4 vrijwilligers hun rolomschrijving en vraag ze om die te lezen.
5. Vertel daarna als voorzitter dat jullie aangekomen zijn bij het agendapunt, ingebracht door Nederland, waarbij Nederland vraagt om een nieuwe mestuitzondering.
6. Vraag de leerlingen om zichzelf (vanuit hun rol) voor te stellen:
 - a. Nederland
 - b. Denemarken
 - c. België
 - d. Finland
7. Laat elke speler nu hun standpunt presenteren. Na het presenteren van hun standpunten mogen ze indien gewenst vragen aan elkaar stellen. De voorzitter/Eurocommissaris van Milieu mag het standpunt van de commissie vertegenwoordigen (naleving EU-wetgeving).
8. Sluit de discussie af met uitleg over het vervolg: er zal uiteindelijk over het verzoek van Nederland worden gestemd in de Raad van de Europese Unie. (De Europese Commissie kan alleen een advies meegeven).
9. Sluit de vergadering af.
10. Vraag nu aan de rest van de klas hoe ze denken dat de Raad van de Europese Unie zal stemmen. Waarom? Als iedereen denkt dat landen tegen zullen stemmen kun je nog aangeven dat er soms door een politieke deal (op een ander terrein) nog iets mogelijk is, maar dat de leerlingen het waarschijnlijk redelijk goed inschatten dat de kansen voor de Nederlandse minister niet heel

groot zijn.³ Als de leerlingen een andere inschatting maken, bespreek dan waarom ze dat denken. Leerlingen kunnen beredeneren dat België mogelijk vóór een uitzondering voor Nederland zal stemmen, met de hoop dat er een precedent wordt geschapen en dat zij dan in de toekomst ook makkelijker een uitzonderingspositie kunnen krijgen. Of dat het leidt tot minder strakke handhaving van de regels bij hen. Maar er zitten bij elkaar 27 landen in de EU. Daardoor zal het naar verwachting voor Nederland, erg lastig zijn om steun te vinden bij een meerderheid van lidstaten.

Tip: Je kunt nog een uitgebreidere nabespreking houden. Vinden de leerlingen de besluitvormingsmethode voor dit soort uitzonderingen binnen de EU goed? Dus dat de lidstaten er over moeten beslissen (in de Raad van de Europese Unie)? Waarom wel? Waarom niet?

Deel 4: Beschouwing over Nederlandse opt-out van Europese asiel- en migratieregelgeving

1. Leg uit dat jullie zojuist besproken hebben waarom zo'n uitzondering die Nederland wil voor mest en migratie niet altijd populair zal zijn bij de andere leden van de Europese Unie. Je leerlingen gaan nu bedenken hoe verschillende actoren binnen de Europese Unie, zoals de lidstaten en de Europese Commissie, zouden kunnen reageren als Nederland een opt-out aanvraagt op het gebied van migratie. Ze gaan daar straks een beschouwing over schrijven.

2. Leg de actie van minister Faber en de stand van zaken iets verder toe aan de hand van de dia met de brief die minister Faber heeft gestuurd.

Minister Faber heeft in september een brief gestuurd naar de Europese Commissie dat zij een uitzondering wil voor Nederland op het gebied van asiel- en migratiewetgeving in geval van een verdragswijziging.

³ "Nederland voldeed met de plannen van het vorige kabinet al niet aan Brusselse en nationale regels. Die plannen gaan nu niet door. Het bestaan van deze plannen, en andere Nederlandse beloften, waren voor Europa een reden om toch een langere mestuitzondering (Nederlandse boeren mogen meer mest uitrijden per hectare dan andere landen) goed te keuren. Zonder een plan van aanpak bestaat het risico dat in Europa het geduld met Nederland opdraait. Met het stopzetten van de aanpak van Rutte IV en de ruim 20 miljard uit het Transitiefonds, maakt Wiersma Nederland kwetsbaar voor het verwijt dat het niet genoeg doet om de natuur te behouden en te herstellen. Het NPLG gold in Brussel als indicatie dat Nederland wel degelijk werk maakte van de Europese vereisten." (NRC, 10 september 2024. <https://www.nrc.nl/nieuws/2024/09/10/schrappen-huidige-regels-kan-wrevel-brussel-wekken-a4865214>)

Achtergrondinformatie voor docent: het ging er in de media en de Tweede Kamer nog over dat minister Faber de brief naar het 'verkeerde adres' ging. Faber vroeg bij de Europese Commissie om een 'migratie opt-out', terwijl eigenlijk de Europese Raad daarover gaat.

‘Niet de Europese Commissie, het dagelijks bestuur van de Europese Unie, maar de regeringsleiders in de Europese Raad kunnen een verdragswijziging in gang zetten. Alleen bij zo'n aanpassing van de basisregels van de EU zou Nederland een zogeheten opt-out kunnen vragen.’

Premier Schoof legde later uit dat de brief expres naar de Europese Commissie was gestuurd. Zo wilde het kabinet uitdrukken dat het slechts een wens uitsprak en Nederland niet zelf zou vragen om het openbreken van het EU-verdrag. Dat was volgens Schoof van meet af aan al niet de bedoeling.

Bron: rtl.nl,⁴ 16 oktober 2024

Leg nu de opdracht van de beschouwing uit: de leerlingen gaan een beschouwing schrijven over hoe verschillende actoren in de EU zouden kunnen reageren op het verzoek tot een opt-out van Nederland op het gebied van Europese asiel- en migratiereggeving. Hierbij maken ze ter illustratie in ieder geval een inschatting van de reactie van de Spaanse, Italiaanse en Hongaarse regering en de Europese Commissie. Aan het einde van hun beschouwing moeten zij ook nog inschatten of de plannen van minister Faber zullen slagen.

Om hen te helpen met het schrijven van deze beschouwing, deel jij vier nieuwsartikelen uit die over dit onderwerp gaan (zie de bijlage onderaan deze handleiding). Raad de leerlingen aan om eerst deze vier artikelen te lezen en belangrijke zaken te markeren, voordat ze beginnen met hun beschouwing.

De beschouwing moet tussen de 500 en 1000 woorden zijn.

⁴ [Opt-out briefje Faber ging expres naar 'verkeerde adres', zegt premier Schoof](#)

ProDemos

Opdracht: beschouwing schrijven

- Lees de vier artikelen
- Schrijf een beschouwing over hoe verschillende actoren in de EU zouden kunnen reageren op het verzoek tot een opt-out van Nederland op het gebied van Europese asiel- en migratiereggeving.
- Maak ter illustratie in ieder geval een inschatting van de reactie van de Spaanse, Italiaanse en Hongaarse regering en de Europese Commissie.
- Sluit af of je denkt dat de plannen van Minister Faber zullen slagen of niet. En waarom.

3. Geef de leerlingen de tijd om de beschouwing te schrijven. Mogelijk betekent dit dat het een huiswerkopdracht wordt of dat zij hier in een volgende les (verder) mee aan de slag gaan.
4. Ter nabespreking van de opdracht vraag je eerst aan een leerling om zijn of haar beschouwing samen te vatten. Vraag wie er tot een andere conclusie kwamen. En/of wie de reacties van landen anders inschat. Laat ook hen een samenvatting geven van hun beschouwing. Doe dit tot alle verschillende redeneringen gehoord zijn. Vul pas daarna aan waar jij denkt dat het nog nodig is.
5. Controleer aan het einde van de bespreking of er nog vragen zijn.
6. Controleer of de leerdoelen zijn behaald en sluit de les af.

Bijlage 1: Rolomschrijvingen

[DOCENT]

Europese Commissie (Eurocommissaris voor Milieu):

Rolomschrijving: Jij vertegenwoordigt de Europese Commissie en bent verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de EU-regels. Je moet de belangen van alle lidstaten in overweging nemen en zorgen voor een evenwicht tussen landbouw en milieubescherming.

Mogelijk standpunt: "Hoewel ik begrijp dat Nederland een uitzondering vraagt, moeten we ook rekening houden met de milieudoelen van de EU. We kunnen niet zomaar uitzonderingen toestaan zonder de gevolgen voor andere lidstaten te overwegen."

[LEERLING]

Nederland (Minister Wiersma, vertegenwoordiger van Nederland in de Nitraatcommissie):

Rolomschrijving: Jij bent de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. Je pleit voor een uitzondering op de EU-mestregels omdat Nederland te maken heeft met specifieke omstandigheden in de landbouwsector. Als meststoffen uit de bodem wegspoelen, komen ze in grondwater terecht, en dat is schadelijk. Maar onder grasland, waar Nederland veel van heeft, spoelen minder meststoffen uit. En er zijn recent extra maatregelen ingevoerd om uitspoeling nog verder te verminderen, zoals bufferstroken langs sloten en plassen. Je wilt benadrukken dat een uitzondering op de EU-mestregels de Nederlandse boeren zou helpen, zonder de milieudoelen van de EU veel te schaden.

[LEERLING]

Denemarken (vertegenwoordiger van Denemarken in de Nitraatcommissie)

Rolomschrijving: Je bent vertegenwoordiger van Denemarken, dat ook te maken heeft met mestoverschot. Jullie houden je echter wel strikt aan de EU-mestregels. Het toestaan van een uitzondering van Nederland zou zorgen voor oneerlijke concurrentie binnen de EU. Bovendien is het gewoon noodzakelijk voor het milieu en de waterkwaliteit dat iedereen zich aan de regels houdt.

[LEERLING]

België (vertegenwoordiger van België in de Nitraatcommissie)

Rolomschrijving: Jij bent de vertegenwoordiger van België, dat ook te maken heeft met mestoverschot en zich aan de EU-regels moet houden. Je wilt ervoor zorgen dat Nederland niet bevoordeeld wordt ten opzichte van jullie.

Alleen als jullie zelf ook een uitzondering kunnen krijgen, zijn jullie vóór.

[LEERLING]

Finland (vertegenwoordiger van Finland in de Nitraatcommissie)

Rolomschrijving: Jij vertegenwoordigt Finland, dat geen problemen heeft met mestoverschot. Je hebt een neutrale positie en kunt de zorgen van beide kanten begrijpen, maar je wilt ook de integriteit van de EU-regels behouden. Je wilt niet dat uitzonderingen de effectiviteit van de gezamenlijke inspanningen ondermijnen.

Werkblad: Beschouwing schrijven

Inleiding

De Nederlandse regering wil een opt-out aanvragen van Europese asiel- en migratieregelgeving in geval van een verdragswijziging. Andere Europese lidstaten, en ook de Europese Commissie, zullen daar wat van vinden.

Opdracht

1. Lees de vier artikelen.
2. Schrijf een beschouwing van 500 tot 1000 woorden over hoe verschillende actoren binnen de Europese Unie kunnen reageren op het verzoek van Nederland. Geef ter illustratie in elk geval een inschatting van de reactie van de volgende landen en organisatie (meer mag ook):
 - De reactie van lidstaat Spanje
 - De reactie van lidstaat Italië
 - De reactie van lidstaat Hongarije
 - De reactie van de Europese Commissie

Sluit je beschouwing af met jouw eigen inschatting of het verzoek van de regering geaccepteerd zal worden of niet. Leg ook uit waarom je dat denkt.

Artikelen

Bron 1: Artikel over Nederland

Nederland informeert EU over 'opt-out' plannen, 'iets van lange adem'

Bron: NOS, 19 september 2024 – ingekorte versie, lees het hele artikel via <https://t.ly/4QitR>.

Minister Faber van Asiel en Migratie heeft de Europese Commissie een brief gestuurd waarin staat dat Nederland een opt-out wil als er een nieuw Europees verdrag komt. Het kabinet had al verschillende keren aangekondigd dat het Brussel daar zo snel mogelijk over zou informeren en nu heeft de minister dat ook officieel gedaan. Met een opt-out wordt bedoeld dat Nederland een uitzondering wil voor bepaalde Europese regels op het gebied van migratie. (...)

In een toelichting erkent Faber dat het verzoek voor een opt-out "iets van de lange adem" is. Maar ze wil zich daardoor niet laten weerhouden. De vraag om een opt-out is volgens haar een signaal dat Nederland het anders wil gaan doen. "Ik wil ook proberen andere lidstaten mee te krijgen om beweging te krijgen in het migratiedossier." (...)

Een opt-out is alleen te regelen als er binnen de EU wordt onderhandeld over een nieuw EU-verdrag. "Je kan je niet onttrekken aan EU-wetgeving", zei een woordvoerder van de Europese Commissie daarover in mei. "In het verleden, toen de EU-verdragen tot stand kwamen, hebben bepaalde landen opt-outs bedongen. Maar wij werken hier op basis van bestaande verdragen en wetgeving."

De Europese Commissie laat weten de brief van Faber te hebben ontvangen en wijst erop dat de minister erkent dat voor een opt-out een verdragswijziging nodig is. Zo'n aanpassing is nu niet aan de orde en daarom blijven de Europese regels van toepassing op Nederland, aldus de commissie.

EU-correspondent Kysia Hekster:

"Zo'n opt-out als Nederland wil, kan formeel alleen als er een nieuw Europees verdrag komt. Dat gebeurt niet vaak, de laatste keer was in 2009. Op dit moment zijn er ook geen concrete plannen om dat verdrag aan te passen. Het is heel moeilijk om het eens te worden over zo'n nieuw Europees verdrag, want het kan alleen als alle landen het daarover eens zijn.

Stel dat er wél over een nieuw verdrag onderhandeld gaat worden dan kan Nederland op dat moment zeggen dat ze niet meer mee willen doen aan het Europees asielbeleid. Alle andere landen moeten dan akkoord gaan dat Nederland zo'n uitzondering krijgt.

Faber schrijft in haar brief dan ook dat het Nederlandse kabinet om deze opt-out gaat vragen als er over een nieuw verdrag onderhandeld gaat worden. Haar brief is vooral een politiek symbolisch gebaar. Want het kan nog jaren duren voor erover gesproken wordt."

Bron 2: artikel over Spanje

Spanje wil juist wel immigranten, hoe zit dat?

Bron: NOS, auteur Bart Rutten, 20 november 2024 – ingekort, lees het hele artikel via <https://t.ly/GWiv>.

Terwijl het ene na het andere Europese land migratieregels aanscherpt, doet Spanje het tegenovergestelde. De regering wil bijna een miljoen migranten die nu illegaal in Spanje verblijven een verblijfsvergunning geven.

Dat heeft deels te maken met de politieke wind die er waait. Maar Spanjaarden lijken ook meer dan gemiddeld open te staan voor nieuwelingen.

Het plan om 900.000 nieuwelingen te verwelkomen, komt niet uit de lucht vallen. Premier Pedro Sánchez vindt al langer dat de beroepsbevolking moet groeien om arbeidstekorten tegen te gaan. (...)

De Spaanse ambities staan haaks op de rest van Europa. Het Nederlandse kabinet wil het 'strengste asielbeleid ooit' voeren. In Duitsland en Frankrijk zijn radicaal-rechtse en immigratiekritische partijen onverminderd populair. En de Italiaanse premier Giorgia Meloni beloofde een 'zeeblokkade' tegen Afrikaanse bootmigranten.

Spanje zit er anders in. In het sterk vergrijzende land zijn nieuwe arbeiders hard nodig. Dat vindt niet alleen de premier, ook veel inwoners van plattelandsgebieden zien de noodzaak. (...)

"Veel voorzieningen vallen weg, zoals medische zorg of scholen." Nederland kampt ook met personeelstekorten, maar volgens Storm denkt Spanje daar veel "pragmatischer" over. "Er zijn veel regio's die hun best doen om migranten, met name met kinderen, te werven om het voorzieningenniveau op peil te houden."

Migranten passen zich in Spanje vaak relatief soepel aan, zegt Storm. Dat komt voornamelijk door de taal.

Spanje kent een rijke geschiedenis met migranten uit Latijns-Amerika en veel van hen spreken al Spaans. Ook wonen in Spanje veel Roemenen. De Roemeense taal is verwant aan de Spaanse, dus zij kunnen in relatief korte tijd leren zich verstaanbaar te maken.

"Een grote meerderheid van de migranten draait gewoon redelijk makkelijk mee", zegt Storm. "Zeker ook in de economie. Misschien werken ze zelfs wel harder dan Spanjaarden."

Is er dan helemaal geen negatief sentiment rond migranten? Zeker wel: het Spaanse onderzoekscentrum CIS meldde vorige maand dat dertig procent van de inwoners immigratie als een van de belangrijkste problemen van het land ziet.

Bron 3: artikel over Italië

Eerste groep migranten mag niet in Albanië blijven, oordeelt Italiaanse rechtbank

Bron: NRC, auteur Ine Roox, 18 oktober 2024 – ingekort, lees het hele artikel via <https://t.ly/8Whor>.

De Albanië-deal is pas een week in werking, en stuit al op een flinke juridische horde. De eerste groep van zestien migranten, mannen uit Egypte en Bangladesh, die deze week door de Italiaanse marine naar de nieuwe centra in Albanië zijn gebracht, krijgt alsnog Italië als bestemming. (...)

In november 2023 sloot de Italiaanse premier Giorgia Meloni met haar Albanese collega Edi Rama een migratieakkoord, dat de migratiedruk op Italië moest verlichten, door niet-kwetsbare migranten die weinig kans maakten op bescherming over te brengen naar nieuwe centra in Albanië. Voor het eerst wendt een EU-land zich hiervoor tot een derde, niet-EU-land als Albanië. Het idee was om de duidelijkste gevallen – mensen uit veilige landen – naar Albanië te sturen, en hun asielaanvraag in een versnelde procedure van vier weken af te werken. De veronderstelling was dat de grote meerderheid zou worden afgewezen, en dan – in theorie – ook worden uitgezet.

Maar de praktijk blijkt complexer, zegt migratie-expert Matteo Villa, data-onderzoeker aan het Instituut voor Internationale Politiek (ISPI) in Milaan. „De eerste vijf dagen dat de centra in Albanië operationeel waren, arriveerden 2.285 migranten in Italië. Onder hen zijn er slechts zestien geschikt bevonden om naar Albanië te worden gestuurd”, zegt Villa. „En nu moet ook die kleine groep alsnog naar Italië.”

Want nadat de eerste vier migranten van de groep al waren teruggestuurd, oordeelde de rechtbank dus ook dat de overige twaalf niet in de Albanese centra mogen blijven. Hun landen van herkomst, Egypte en Bangladesh, zijn volgens de rechtbank in Rome niet zomaar als ‘veilig’ te bestempelen, en dus kan de procedure om hen naar Albanië te brengen hier niet worden gevolgd. De rechtbank verwijst naar een arrest van het Europees Hof van Justitie. Dat hof volgt de logica dat een land pas ‘veilig’ kan worden genoemd, als geen enkele categorie mensen er wordt gediscrimineerd.

De migranten kunnen niet worden vastgehouden in de door Italië beheerde centra in Albanië, omdat de rechter oordeelt dat ze niet uit veilige landen komen. Hierdoor kan de versnelde procedure, om op een maand hun aanvraag te behandelen, niet daar worden gevolgd. Omdat hen gewoon in Albanië vrijlaten ook geen optie is - Italië blijft verantwoordelijk voor deze mensen - zit er niks anders op dan hen naar Italië te sturen.

De rechtse Lega-partij van vicepremier Matteo Salvini stelt in een reactie dat „rechters die zo voor immigranten zijn, beter kunnen deelnemen aan de verkiezingen, in de wetenschap dat wij ons niet laten intimideren”. In een lopende rechtszaak tegen hem eist het Openbaar Ministerie een celstraf van zes jaar omdat Salvini in 2019 een schip met migranten dagenlang de toegang tot een veilige Italiaanse haven weigerde. Volgens Fratelli d’Italia, de partij van premier Giorgia Meloni die in Europa uitpakt met dit migratieakkoord, krijgt „de linkerkzijde in het parlement een handje hulp van linkse rechters”.

Bron 4: artikel over Hongarije

Hongarije krijgt 200 miljoen boete voor schenden Europese migratieregels

Bron: NOS, 13 juni 2024 – lees het artikel online via <https://t.ly/wXqh4>.

Hongarije moet een boete van 200 miljoen euro betalen voor het opzettelijk schenden van de EU-migratieregels, zo oordeelt het Europese Hof van Justitie in Luxemburg. Voor iedere dag dat Hongarije zich niet aan het EU-beleid houdt, moet het nog eens 1 miljoen euro extra betalen.

Het Europees Hof oordeelde in 2020 al dat Hongarije zich niet aan de EU-migratieregels houdt. Omdat het land daarop weinig verbeteringen doorvoerde, spande de Europese Commissie een nieuwe zaak aan.

Het Hof oordeelt nu dat Hongarije nog altijd de regels overtreedt en de "toepassing van het gehele gemeenschappelijke EU-beleid opzettelijk nalaat, wat een ongekennde en zeer ernstige schending van het EU-recht vormt".

De Hongaarse premier Viktor Orbán noemt het vonnis op X "schandalig en onacceptabel". "Het lijkt erop dat illegale migranten belangrijker zijn voor de Brusselse bureaucraten dan hun eigen Europese burgers", aldus de premier.

Volgens het Hof schendt Hongarije de EU-migratieregels door afgewezen asielzoekers niet de tijd te geven een beroep tegen hun afwijzing in Hongarije af te wachten.

Volgens de Hongaarse wet mogen vluchtelingen alleen bij de ambassades in Servië en Oekraïne asiel aanvragen. Mensen die de grens proberen over te steken, worden stelselmatig opgepakt en zonder procedure het land uitgezet.

Orbán, die sinds 2010 premier van Hongarije is, voert al jaren een streng migratiebeleid. Tijdens de vluchtelingenstroom van 2015 bouwde Hongarije hekken met prikkeldraad aan de grens met Servië en Kroatië. Ook werden aan de Servische grens asielzoekers in detentiekampen vastgehouden. In 2020 oordeelde het hof dat het land de detentiekampen moest sluiten.

Hoge dwangsommen worden zelden aan lidstaten opgelegd door het Europees Hof. Polen werd drie jaar geleden bestraft met een dwangsom van een half miljoen euro. Toen dat land weigerde te betalen, hield de Europese Commissie het bedrag in op de EU-subsidies voor Polen.